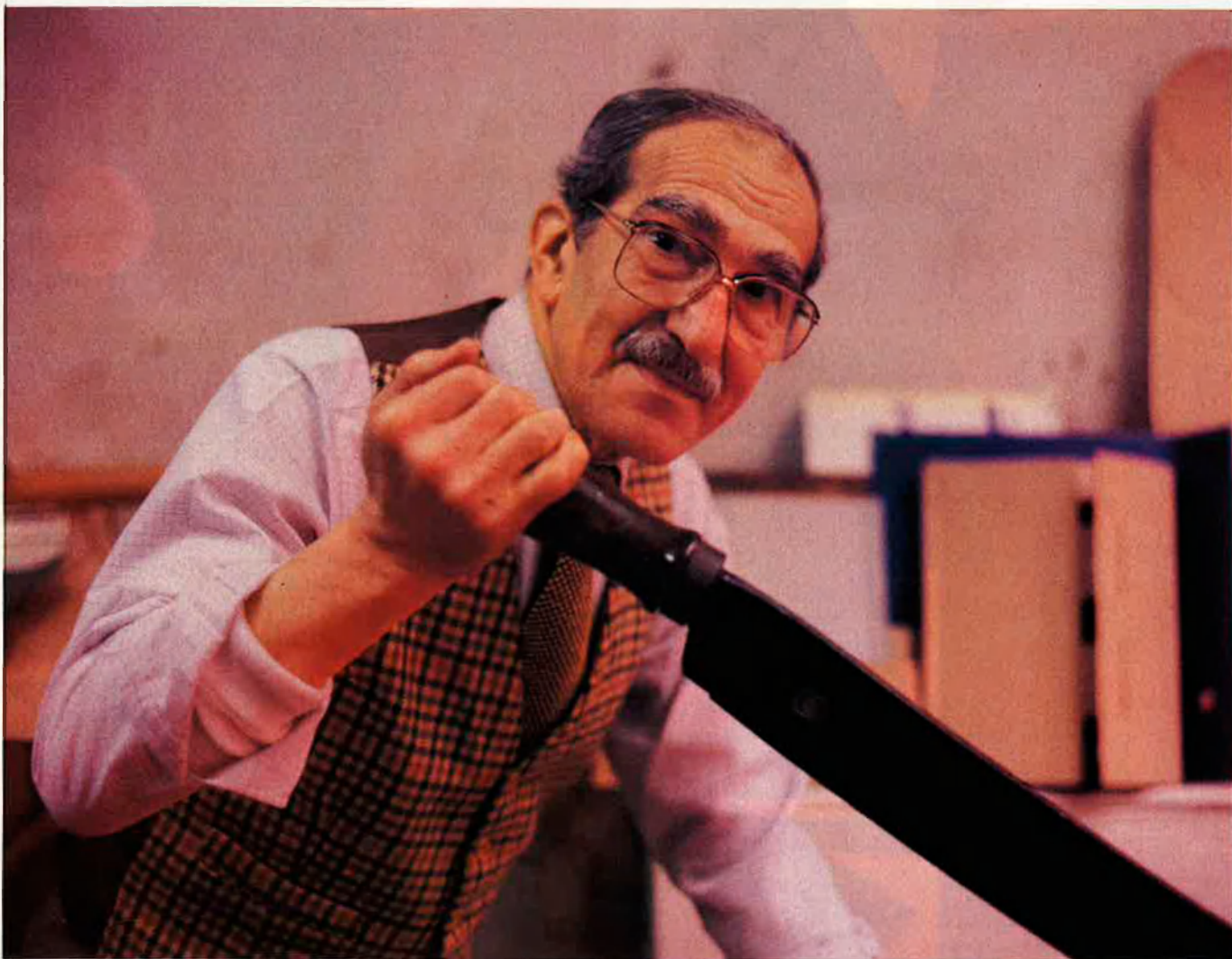

Tots els signes d'un segle

Ricard Giralt Miracle (Barcelona, 1911) rebrà pròximament el Premi Nacional de Disseny que atorga el Ministeri d'Indústria i el BCD (Barcelona Centre de Disseny). El seu fill Daniel l'ha entrevistat per a EL TEMPS.

El Premi Nacional de Disseny és un nou reconeixement de la trajectòria professional constant de Ricard Giralt Miracle.

JORDI MORERA

El binomi Ricard Giralt Miracle / Daniel Giralt Miracle és a bastament conegut, pare i fill, dissenyador i crític, són col·legues i amics que comparteixen casa, estudi i biblioteca. Ells diuen que viatgen en un tàndem. A estones un porta el manillar i l'altre pedaleja, en altres moments alternen els papers; sempre, però, a prop de l'altre.

—*Una trajectòria professional tan llarga, seixanta anys i escaig dedicats a la feina de dibuixar, pintar, dissenyar, etc., ¿provenen d'una vocació-afició d'una tradició o d'una professió?*

—Una mica de tot. D'origen hi ha, però, una evident influència de la tradició familiar. L'avi era inventor i capdavanter de la fotografia. El pare era un gravador litògraf

destacat, membre de l'Institut Català de les Arts del Llibre. A peu de taula del pare, inici l'aprenentatge en el dibuix de la lletra, que perllongaré a l'estudi de Seix i Barral, on treballaré vint anys, rebent la formació de Joan Seix, Franz Schuwer i Josep Narro.

A Llotja, on vaig anar a aprendre dibuix els anys trenta, coincidí amb Clavé,

Mercè Llimona, Mallol Suazo, Palet, una època culturalment i política molt dinàmica, quan el país vivia una forta eferescència i les connexions amb el panorama internacional eren fluides.

—*Aquests companys amb els quals et relacionaves, eren més professionals, artistes o bohemis.*

—Ja era el final de la bohèmia. Tots ells eren de tarannà

"No he estat ni un teòric, ni un pedagog, ni mai he pretès crear escola".

D'esquerra a dreta: "Plaquette", 1955, felicitació de Nadal de Filo Graf; sobrecoberta del llibre *El lenguaje del rostro*, 1953; il·lustracions d'un llibre de bibliòfil, 1966; alfabet Biblos, 1963.

artista, però practicaven una activitat professional regularment i disciplinada.

—Un sector dels comentaristes d'art l'encasella en el noucentisme i la seva evolució. Un altre sector considera que ets el punt de partida del racionalisme aplicat al disseny gràfic. ¿On et situes?

—No ho tinc massa clar. És evident que les arrels són

noucentistes per formació escolar i context familiar. La meua inquietud, però, em porta a cercar els camins nous de l'època, a assistir als cursos organitzats per Josep Lluís Sert i la gent del Gacpac a l'Ateneu Enciclopèdic Popular, a interessar-me per les revistes centroeuropees dels anys trenta (*Arts et Métiers Graphiques*, *Cahiers d'art*, *Gebrausgraphik*, etc.),

a conèixer l'estètica de la Bauhaus i la nova escola francesa representada per Paul Colin, Cassandre, Carlu i Loupot, entre d'altres.

—Posats a fer història familiar, podríem dir que l'avi apareix en escena durant la gran exposició del 1888, tu obres els ulls amb l'exposició internacional de 1929 i, curiosament, a mi m'ha tocat de col·laborar en els

JJOO de Barcelona de 1992; tres generacions que responen a tres moments de la història barcelonina. En el teu cas, ¿penses que l'any 1929 és realment una any clau en la teua trajectòria?

—Efectivament, l'exposició del 29 és un esdeveniment que assenyalava un canvi en els meus plantejaments estètics i en els de la ciutat.

El pavelló alemany, cons-

truït per Mies van der Rohe, el pavelló de Dinamarca, el d'Itàlia, el dels artistes reunits del FAD i el cartellisme de Paul Colin em van causar una gran impacte.

—*Al llarg d'aquestes sis dècades de la teva pràctica professional, se t'ha denominat dibuixant, grafista i dissenyador. ¿Quan comencen a canviar les denominacions?*

—Originàriament el dibuixant d'arts gràfiques i de publicitat, se'l coneixia com a croquista, treballava entre el cavallet i la taula de dibuix.

Posteriorment el món de la publicitat esdevé un fenomen social important i genera la figura del grafista, que entén la seva pràctica com un art aplicat a la indústria i al comerç. Això succeeix durant els anys cinquanta i seixanta.

Serà més tard, als anys setanta, quan l'estudi i l'aprofundiment de la comunicació els reconeixerà com a dissenyadors (gràfics i industrials). És quan el FAD incorpora aquestes especialitats entre les seves agrupacions.

—*Si fem un balanç retro spectiu de la teva trajectòria, observem que bàsicament has treballat en el camp del cartellisme, el llibre i les seves cobertes i sobrecobertes, el disseny de marques i la creació d'alfabets, a banda de les plaquettes, que són un fenomen a part. ¿Consideres que són vessants d'un mateix ofici o són camps prou diferenciats?*

—Són camps diferenciats, malgrat que els he anat practicant simultàniament. És un ofici que demana diversos registres professionals, dissenyar un paper de carta és ben diferent que concebre un cartell. Fer una sobrecoberta és tota una altra cosa que crear un logotip o definir una imatge d'empresa.

El cartell demana una idea contundent, un gag visual, és un treball de síntesi. La sobrecoberta ha de tenir molt

en compte el tipus de llibre que dóna a conèixer. Una cosa és fer la coberta del diccionari dels símbols de J.E. Cirlot, d'un diccionari de la música o de l'arquitectura, presentar el llibre del modernisme català d'A. Cirici o il·lustrar les portades de les novel·les de Simenon. La bona coberta és millor si reflecteix l'esperit del llibre, a la manera de punta d'iceberg.

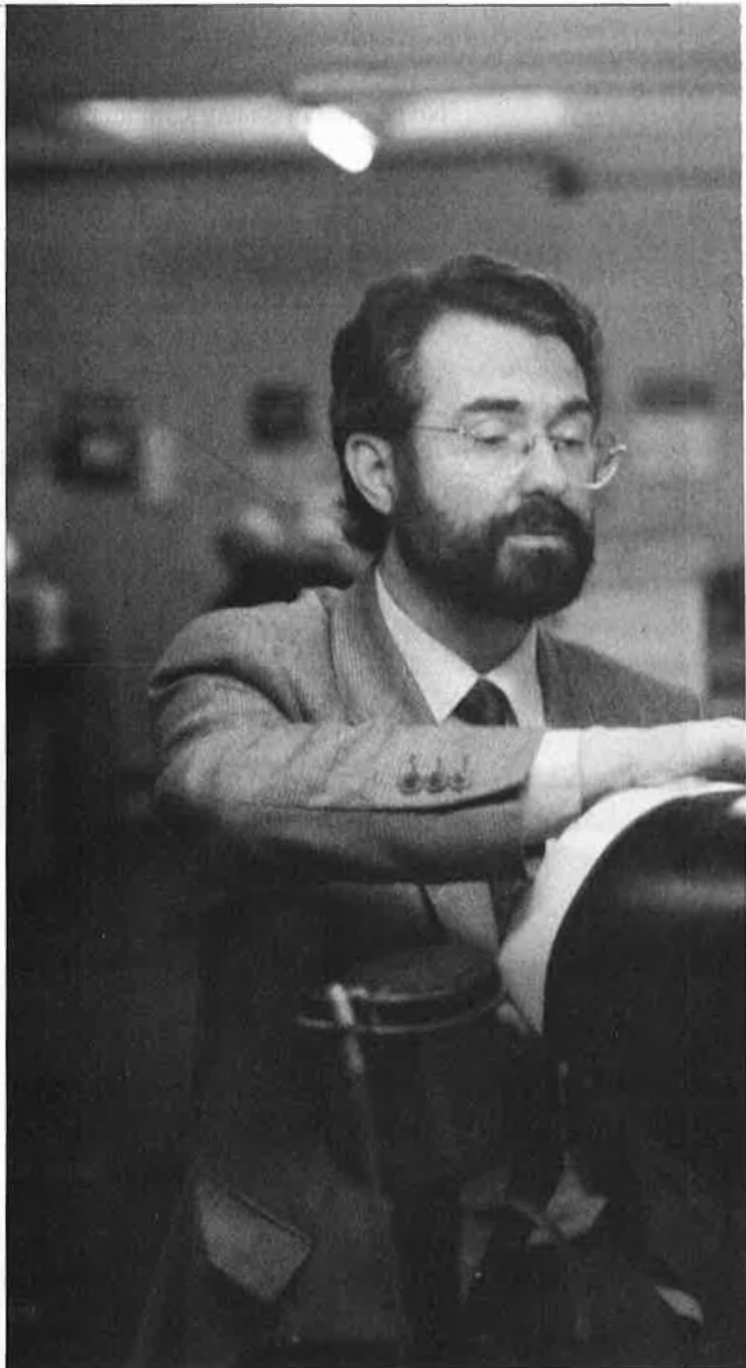
—*El 1947 poses en marx a Filograf, que etimològicament explica les teves intencions bàsiques, el filo pel que fa a les aficions i el graf pel que fa a l'ofici. Mai, però, Filograf serà simplement una impremta, deliberadament l'has denominat Institut d'Art Gràfic. ¿Què ha estat per a tu Filograf?*

—Un mica de tot. Un taller, un estudi, un laboratori d'experiments, un lloc on els amics van esdevenir clients i els clients esdevenien amics. És el lloc on he gaudit més i, també, on he passat més angúnies.

Filograf era més un estudi que un taller d'arts gràfiques, fet a la mida del meu treball creatiu. Els meus projectes eren pensats en funció de les màquines i els recursos de què jo disposava.

—*És opinió generalitzada que les anomenades plaquettes que gratis et d'amore enviaves per Nadal o a l'estiu als teus amics-clients, representen la síntesi del teu món gràfic i dels signes d'identitat més personals del teu quefer. ¿Ho creus així?*

—M'ha estat el camp de creació més lliure i gratificant. En cada ocasió m'he esmerçat per a dir d'una manera nova un missatge que resultés poètic. El més mínim detall ha estat pensat. El text, els papers, les tintes, els gravats antics (procedents de catàlegs del meu pare), els tipus de lletra, la compaginació, la il·lustració, l'envelopa... Cercava un punt de trobada entre la lírica, la poesia vi-

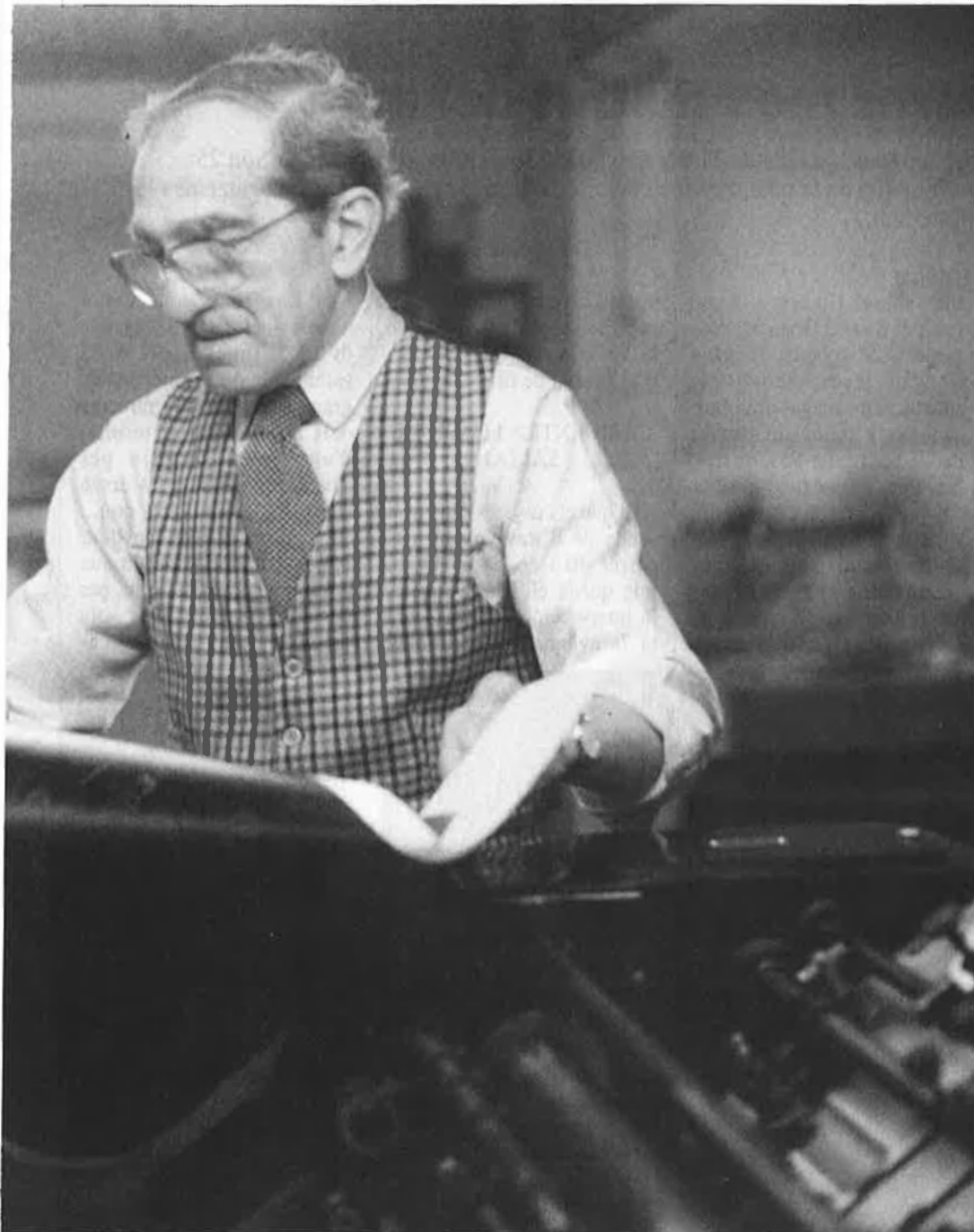

sual, el collage, el fotomuntatge, la tipografia experimental, la bibliofília, l'esperit d'avantguarda... que realitzava a partir de tècniques netament tipogràfiques.

—*En la primera etapa de Filograf, que històricament coincideix amb la de les restriccions elèctriques, estampes alguns exemplar de Dau al Set i dissenyes el logotip i els cartells i fulletons del Grup R, i tot això ho fas amb la mateixa màquina*

plana (l'alemanya Albert) amb què s'havia imprès els darrers números del D'Ací d'Allà. Tot això defineix un món, ¿no?

—*D'Ací d'Allà per a mi és la manifestació més avançada d'un criteri modern de magazine de la Barcelona de l'avantguerra. Els redactors, els fotògrafs, els compaginadors que sap elegir Carles Soldevila són els més innovadors de l'època, només cal recordar el número especial del*

1937 dedicat als corrents d'avantguarda.

Els components de *Dau al Set* i del *Grup R* són, al meu entendre, els que restauen l'esperit del moviment modern que havia quedat estroncat per la guerra del 36-39.

Tots treballaven amb entusiasme. Intuíem que podíem lluitar per un futur malgrat la misèria cultural de l'època, la censura i les multes governatives que mediatitzaven les nostres activitats, particular-

ment si eren fetes en llengua catalana.

—*Penso que la dimensió cultural de la seva feina ha estat una preocupació en detriment de l'autèntic negoci. Des de Filograf has organitzat concursos de christmas —quan aquest tipus de felicitació era poc difosa entre nosaltres—, has editat llibres que no eren comercials, però que responien a les teves idees estètiques, has obsequiat genero-*

sament amb les plaquettes... ¿No ha estat tot plegat una aventura cultural més que una activitat industrial?

—No he estat ni un teòric, ni un pedagog, ni mai he pretès de crear escola. He visitat exposicions, he llegit llibres i revistes, he viatjat, he assistit a cursos i congressos mogut pel desig d'aprendre i de cultivar-me. Més que un especialista sóc un diletant, en allò personal i en allò professional.

—*Just aquest diletantisme t'ha permès de conèixer tipus humans molt interessants. ¿Qui destacaries?*

—Joan Miró per la seva passió per les arts i els oficis. J.V.Foix per l'originalitat del seu llenguatge. Josep Janés i Carles Soldevila per l'estímul professional que em van atorgar. Marià Manent per les múltiples afinitats personals. J.E. Cirlot per la màgia del personatge. Cirici Pellicer per la seva brillant capacitat raonadora. Gustau Gili, mestre en bibliofília. Zóbel per la finesa del seu art i la sintonia amb la nostra manera de treballar. Antoni de Moragas per la dimensió senyorívola d'entendre la vida i les arts. Eusebi Sempere per la confiança que em va atorgar. Oriol Bohigas per la seva capacitat incitadora. Joan Brossa per la versatilitat dels seus registres. Tàpies, sempre contundent... I tants d'altres, tots ells bons amics.

—*Malgrat que els alfabetes que has dissenyat (Gaudí, Xènius, Maryland...) han estat premiats en reconeixement a la teva tasca de dissenyador més pur, crec que és a través de les plaquettes i dels calidoscopis, on el teu món —meitat tècnic, meitat oníric— troba la seva expressió més personal. ¿Ho veus així?*

—No veig que siguin camps irreconciliables, tot i la seva distància aparent. Són vesants enriquidores d'un mateix quefer. Els nous recursos tècnics que ofereix la informàtica a la professió demostren que la dimensió racional i la dimensió sensible són conciliables d'acord amb el caràcter i la personalitat de cada dissenyador. Estic segur que, en el futur —i ja hi som— la informàtica oferirà a la comunicació gràfica i visual alternatives noves i apassionants.

Daniel Giralt-Miracle